

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้น ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนได้แบ่งงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ 6 หมวด คือ

- หมวดที่ 1 การบริหารทั่วไป
- หมวดที่ 2 งานธุรการ
- หมวดที่ 3 งานวิชาการ
- หมวดที่ 4 งานปกครองนักเรียน
- หมวดที่ 5 งานบริการ
- หมวดที่ 6 โรงเรียนกับชุมชน

(กรมสามัญศึกษา, 2532)

งานทั้ง 6 หมวดนั้น งานที่เป็นหลักของสถานศึกษาทุกแห่งก็คืองานวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเป็นผลประโยชน์โดยตรงที่ผู้เรียนจะได้รับ งานด้านอื่นเป็นงานที่ช่วยเสริมให้งานวิชาการบรรลุเป้าหมาย "การมีครู สถานศึกษา ก็เพื่อจัดให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากงานวิชาการนั่นเอง งานวิชาการมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเพราะเป็นงานที่ส่งผลให้การศึกษามีคุณภาพบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้" (บุญมี เถรยอด, 2534)

การคัดเลือกโรงเรียนเพื่อรับรางวัลพระราชทาน นับเป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน เป็นการจัดขึ้นเพื่อสนองพระราชปราชญ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งมีกระแสพระราชดำริสแกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ล.ปิ่น มาลากุล) เมื่อ พ.ศ. 2506 ว่า กระทรวงศึกษาธิการควรพิจารณาจัดรางวัลให้แก่โรงเรียนซึ่งเรียนดี ประพฤติดี และโรงเรียนที่จัดการศึกษาดี กระทรวงศึกษาธิการสำนักในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าฯ จึงได้ดำเนินการสนองพระราชปราชญ์ และได้วางระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียนและโรงเรียน เพื่อถือปฏิบัติกันตั้งแต่นั้นมา และได้พยายามพัฒนา

หลักการและวิธีการดำเนินงานใหม่ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นักเรียนและโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานต่างสำนักในพระมหากษัตริย์คุณ และพยายามรักษาเกียรติประวัติและคุณความดีให้คงอยู่และดียิ่งขึ้น (กรมวิชาการ, 2533)

การคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน ในแต่ละปีการศึกษาเดิมแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ต่อมาในปี พ.ศ. 2534 ได้เพิ่มระดับอุดมศึกษา และสถานศึกษาวิชาชีพ ทั้งของรัฐและเอกชนที่อยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับระดับมัธยมศึกษา มี 39 รางวัล ให้แก่โรงเรียนในเขตการศึกษากรุงเทพมหานครและเขตการศึกษาในส่วนภูมิภาค เขตการศึกษาละ 3 รางวัล โดยแบ่งตามขนาดของโรงเรียนดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนไม่เกิน 499 คน

โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500-1,499 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

โรงเรียนที่มีสิทธิ์จะได้รับรางวัลพระราชทาน ต้องจัดการศึกษาได้มาตรฐาน ดีเด่นในด้านต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534)

1. ผลการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
2. งานด้านวิชาการ
3. งานด้านธุรการ ปกครอง และบริการ
4. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหรือประชาชน
5. ผลงานที่สนองจุดประสงค์เฉพาะ หรือกิจกรรมดีเด่น

จากมาตรฐานที่กำหนด จะเห็นว่าการพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนเพื่อรับรางวัลพระราชทานนั้น มีงานเกี่ยวข้องกับงานวิชาการถึง 2 ข้อ คือ ข้อ 9.1 ผลการเรียนและคุณลักษณะของนักเรียน อันเป็นผลจากการดำเนินงานด้านวิชาการ และข้อ 9.2 งานด้านวิชาการ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินยอมรับเป็นการให้ความสำคัญของงานวิชาการอย่างยิ่ง แสดงว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานจะต้องมีการจัดการศึกษาได้มาตรฐานดีเด่น โดยเฉพาะงานด้านวิชาการ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางด้านวิชาการ ผลการวิจัยจะทำให้ทราบถึงวิธีการหรือกิจกรรมในการดำเนินงานด้านวิชาการ อันจะเป็นแนวทางให้โรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ นำไปเป็นแบบอย่างหรือนำไปปรับปรุงการจัดงานด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 253๒-2534 ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 253๒-2534 ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานโรงเรียนดีเด่น ระหว่างปีการศึกษา 253๒-2534 ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 15 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดละ 5 โรงเรียน
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิธีการ หรือกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานด้านวิชาการ โดยแบ่งงานด้านวิชาการออกเป็น 8 ด้าน ตามเกณฑ์การประเมินสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษา ซึ่งกรมวิชาการเป็นผู้กำหนด ดังนี้
 - 2.1 การบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร
 - 2.2 การจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่
 - 2.3 การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา
 - 2.4 การจัดสื่อการเรียนการสอน
 - 2.5 การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน
 - 2.6 การจัดการเรียนการสอน
 - 2.7 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
 - 2.8 การดำเนินการด้านการวัดผลและประเมินผล

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะการดำเนินงานด้านวิชาการของฝ่ายวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าหมวดวิชา
2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะการดำเนินงานด้านวิชาการ ในปีการศึกษา 2535

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้ในการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ปีการศึกษา 253๑-2534 ในกรุงเทพมหานคร
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลหรือแนวทางให้โรงเรียนมัธยมศึกษาต่าง ๆ นำไปเป็นแบบอย่างหรือปรับปรุงการจัดงานด้านวิชาการให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินงานด้านวิชาการ หมายถึง วิธีการ หรือกิจกรรมที่ฝ่ายวิชาการจัดขึ้นเกี่ยวกับงาน 8 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการให้สอดคล้องกับหลักการและจุดหมายของหลักสูตร การจัดบุคลากรตรงตามหน้าที่ การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา การจัดสื่อการเรียนการสอน การจัดบริการเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการดำเนินการด้านภาวะวัดผลและประเมินผล

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระหว่างปีการศึกษา 253๑-2534 ในกรุงเทพมหานคร

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระหว่างปีการศึกษา 253๑-2534 ในกรุงเทพมหานคร

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หมายถึง ผู้ช่วยครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่/ผู้อำนวยการ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระหว่างปี การศึกษา 2530-2534 ในกรุงเทพมหานคร

หัวหน้าหมวดวิชา หมายถึง ผู้มีตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา วิทยาศาสตร์ หมวดวิชาคณิตศาสตร์ หมวดวิชาภาษาไทย หมวดวิชาภาษาต่างประเทศ หมวด วิชาสังคมศึกษา หมวดวิชาพลานามัย หมวดวิชาศิลปศึกษา หมวดวิชาการงานอาชีพ และหมวด วิชากิจกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานระหว่างปีการศึกษา 2530-2534 ในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 499 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนระหว่าง 500-1,499 คน

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระหว่างปีการศึกษา 2530-2534 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาด เล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ขนาดละ 5 โรงเรียน (ดูรายชื่อโรงเรียนในภาคผนวก) ผู้ให้ ข้อมูลคือ

ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน	15 คน
ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	จำนวน	15 คน
หัวหน้าหมวดวิชาทั้ง 9 หมวดวิชา	จำนวน	135 คน
รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด		165 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแบบ

วิเคราะห์เอกสาร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวม 4 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การดำเนินงานด้านวิชาการ

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์หัวหน้าหมวดวิชา มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการดำเนินงานด้านวิชาการ

ฉบับที่ 4 แบบวิเคราะห์เอกสาร เอกสารที่วิเคราะห์ได้แก่ แผนการเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงาน คำสั่งของโรงเรียน บันทึกการประชุมครู แผนการสอน และบันทึกการสอน

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ประเมินสถานศึกษา เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

3.2 กำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.3 สร้างเครื่องมือตามขอบเขตและโครงสร้างที่กำหนด

3.4 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5 นำเครื่องมือเสนอผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.6 นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ

3.7 นำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และร้อยละ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยจัดลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลงานวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประกอบด้วย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับในแบบสัมภาษณ์ และแบบวิเคราะห์เอกสาร

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย

ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ส่วนสุดท้ายเป็นรายการอ้างอิง และภาคผนวก